

Literatuurlijst internationalisering primair onderwijs

Deze lijst biedt een selectie van onderzoeken, studies en publicaties over internationalisering in het primair onderwijs. Op [onze website](#) staat een compleet overzicht van de onderzoeken en studies door Nuffic.

De literatuurlijst is niet uitputtend en wordt regelmatig geüpdatet. Wil je meer weten over onderzoek naar internationalisering, deelnemen aan het onderzoekersnetwerk of ken je een onderzoek dat niet op deze lijst mag ontbreken? Neem dan contact met ons op via po@nuffic.nl.

Aa, R. van de, Hulsker, W., Verheijen, J. & Warmerdam, S. (2012)
[MKBA internationalisering primair en voortgezet onderwijs: Eindrapportage](#).
Rotterdam: Ecorys.

Aarts, R. & Ronde, S. (2006)
[Tweetalig onderwijs met vervroegd Engels in het basisonderwijs](#).
Levende Talen Tijdschrift, 7(2).

Beckman, D. (2012)
[The shared struggle: Issues faced by foreign teachers in the Dutch classroom \(Master's thesis\)](#).
Utrecht: Centrum voor Onderwijs en Leren, Universiteit Utrecht.

Bialystok, E. (2016)
[Bilingual education for young children: Review of the effects and consequences](#).
International Journal of Bilingual Education and Bilingualism.

Bot, K., de. (2015)
[Effectiveness of early foreign language learning in the Netherlands](#)
Rijksuniversiteit Groningen

Broek, E., van den, Graaff, R., de, Unsworth, S. en Zee, V., van der (2014)
[Voorstudie pilot tweetalig primair onderwijs](#)
Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit Utrecht, 2014.

Consortium (2015)
[Onderzoek tweetalig primair onderwijs - Samenvatting: vormgeving en effecten van de tpo pilot](#)
ITS, Universiteit Maastricht, Radboud Universiteit, Expertisecentrum Nederlands, Universiteit Utrecht

Corda, A., Philipsen, K. en Graaff, R., de (2014)
[Handboek VVTO. Engels op de basisschool](#)
Coutinho

Corda, A., Phielix, C., & Krijnen, E. (2012)
[Wat weten we over vroeg Engels op de basisschool? Effecten van vroeg vreemde talenonderwijs op de moedertaal en de leerprestaties in de vreemde taal: review van de onderzoeksliteratuur](#).
Leiden: Expertisecentrum mvT, Universiteit Leiden.

Duarte, J. en van der Meij, M. (2019)

[Meer meertaligheid in het basisonderwijs: Ja maar, hoe? Nieuwe inzichten door meertaligheidsprojecten](#)

Rijksuniversiteit Groningen

Goriot, C., Broersma, M., McQueen, J.M., Unsworth, S. en Hout, R., van (2018).

[Language balance and switching ability in children acquiring English as a second language.](#)

Radboud Universiteit Nijmegen

Goriot, C. (2019)

[Early-English education works no miracles. Cognitive and linguistic development of mainstream, early-English, and bilingual primary-school pupils in the Netherlands.](#)

Radboud Universiteit Nijmegen

Graaff, R., de (2012) (op aanvraag beschikbaar via po@nuffic.nl)

Eindrapportage Eindtermen vvto. Vergelijkend onderzoek tussen EarlyBird-vvto en Eibo.

Universiteit Utrecht

Edelenbos, P., Johnstone, R. en Kubanek, A. (2006)

[Main pedagogical principles underlying the teaching of languages to very young learners](#)

Europese Commissie

Elzinga, K. en Philipsen, K. (2017)

[Meerjarige monitoring in de pilot tpo, eindverslag](#)

Enever, J. (2010)

[Early Language Learning in Europe](#) (ELLiE)

British Council

Geurts, B. en Hemker, B. (2013)

[Balans van het Engels aan het einde van de basisschool \(4\). Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau \(PPON\).](#)

Cito

Goorhuis-Brouwer, S.M. (2005)

[De ontwikkeling van de Nederlandse taalvaardigheid van kleuters met vroeg vreemdetalenonderwijs](#)

Rijksuniversiteit Groningen

Halse, C., Mansouri, F., Moss, J. en Ohi, S. (2015)

[Doing Diversity: Intercultural understanding in primary and secondary schools](#)

Australian Research Council

Hayes, D. (2014)

[Factors influencing success in teaching English in state primary schools](#)

British Council

Herder, A. & Bot K., de. (2005)

[Vroeg vreemdetalenonderwijs in internationaal perspectief: Literatuurstudie.](#)

Groningen: Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie, Rijksuniversiteit Groningen.

Houben, E. (2017)

[CLIL in het basisonderwijs](#)

Universiteit Utrecht

Jenniskens, T., Leest, B., Wolbers, M., Bruggink, M., Dood, C. en Krikhaar, E. (2017)
[Zicht op vroeg vreemdetalenonderwijs. Monitoringsonderzoek maximaal 15% Engels/Frans/Duits in het basisonderwijs.](#)
KBA Nijmegen en Expertisecentrum Nederlands

Jong, Y., de (2015)
[Doeltaalgebruik stimuleren in groep 1 van het Tweektalig Primair Onderwijs](#)
Universiteit Utrecht

Klarenbeek, M. & Beekwilder, C. (2012)
[Betere docent door internationalisering?](#)
Utrecht: Centrum voor Onderwijs en Leren, Universiteit Utrecht.

Loon, D., van en Setz, W. (2012) (op aanvraag beschikbaar via po@nuffic.nl)
Ervaringsrapport proefproject 15% vvtto
Universiteit Utrecht

Meulen, van der, G., Gent, van, D. en Steegman, S. (2018)
[Onderzoek toegankelijkheid Nederlands onderwijs voor internationals](#)
Decisio

Middelkoop, D., van en Hogenstijn, M. (2016)
[Internationalisering in het primair onderwijs](#)
Hogeschool van Amsterdam

Nikolov, M. en Djigunovic, M. (2006)
[Recent research on age, second language acquisition, and early foreign language learning](#)
University of Pécs, Hongarije

Ruijven, B., van, Ytsma, J. (2008)
[Drietellige scholen/Trietellige skoalle](#)
Fryske Akademy

Smith, R. (2004)
[Increasing Internationalisation of the Primary Sector: Funding the Coffers and Encouraging Cultural Diversity, or Disadvantaging 'Domestic' Students?](#)
New Zealand Journal of Teachers' Work, 1(1), 1st ser., 32-36.

Thijs, A., Tuin, D. en Trimbos, B. (2011)
[Engels in het basisonderwijs: verkenning van de stand van zaken](#)
Stichting Leerplanontwikkeling (SLO)

Tuin, D. en Thijs, A. (2015)
[Verkenning van competenties voor leerkrachten Engels in het basisonderwijs.](#)
Stichting Leerplanontwikkeling (SLO)

Unsworth, S., Bot, K., de, Persson, L. en Prins, T. (2012) (op aanvraag beschikbaar via po@nuffic.nl)
Eindverslag Foreign Languages in Primary school Project (FLiPP)
Universiteit Utrecht en Rijksuniversiteit Groningen